

Bet. o. Lovf. om Kommunernes Skolevæsen udenf. Rbhvn.

Tjenestetid som Betingelse for fast Ansættelse, naar der forbeholdes Ministeren at gjøre Undtagelser deraf med Hensyn til Lærere, der have viist fortrinlig Dygtighed; men Lærerembædernes Inddeling i Klasser, og visse Aars Ansættelse i en lavere Klasse som Betingelse for at kunne ansættes i en højere, vil efter vor Mening være en uundvædig Indskrænkning i Kommunernes allerede bestaaende Indflydelse paa Valget af deres Lærere, og de herhenhørende Bestemmelser foreslaa vi derfor at udelade, da vi heller ikke anse Klasseinddelingen nødvendig for Beregningen af Alderstillaegene. Med Hensyn til Udnævnelsen til Lærer-Embederne bør der vistnok træffes nye Bestemmelser; men da vi i saa Henseende ere i væsentlig Overensstemmelse med Udvalgets øvrige Medlemmer, skulle vi ikke sige Noget til, hvad vi alt have anført derom i den almindelige Del af vor Betænkning.

Derimod maa vi gaa noget nærmere ind paa den af os foreslaaede nye Lønningsmaade, hvorved vi have haft for Øie de Grundtanker herom, som fremsattes af Udvalgets Flertal i 1873: „De for Tiden ansatte Lærere lønnes efter de nu gjældende Bestemmelser, indtil de modtage en ny Ansættelse eller erklære sig villige til at gaa ind under denne Lovs Bestemmelser. Enhver Lærer derimod, som herefter faaer fast Ansættelse, lønnes efter følgende Regler. Bolig, Jord, Brænde, Begater og Lignende eller den hidtil givne Pengegodtgjørelse derfor forblive ved Embedet... Offer og Accidenser eller Bederlaget derfor bortfalder og ligesaa alle andre Indtægter for Embedet, som ikke hvile paa visse Eiendomme med faste Afgifter. Sidstnævnte Afgifter blive derimod for Fremtiden at indbetale i Kommunens Kasse, indtil en Aflysning af den kan finde Sted til Fordel for denne“. En fast Lærer skal hvert 5te Aar have et Alderstillaeg paa 100 Kr., dog at den faste Løn ikke maa overstige paa Landet 800 Kr. og i Kjøbstæderne 1000 Kr. „Endelig betales der af Kommunens Kasse Skolepenge for hvert Barn, som bestaar de foreskrevne Lovmaalssprøver (halvt for Børn af den yngre Klasse og helt for dem af den ældre Klasse)... Foraaavdtt Barnet er blevet underviist i en offentlig Skole, udbetales Skolepengene til Lærerne eller Lærerinderne (ikke til Medhjælperne) i Forhold til den Tid, hvori de have underviist Barnet, foraaavdtt det derimod er privat underviist, til dets Forældre eller Børge.“ Vi have dog ikke dristet os til strax at foreslaa det nye System anvendt paa Kjøbstæderne. Heller ikke have vi ligeoverfor den store Forskjel, der er mellem de enkelte Kommuners Skatteevne, troet at kunne ansætte Skolepengene for hvert Barn til et lige stort Beløb i samtlige Kommuner. Vilde vi ikke udsætte os for at lægge for store, for os uoverskuelige Byrder paa en maatte stor Del af Kommunerne, faae vi ikke anden Vej at gaa end at lade Skolepengenes Størrelse bero paa den hidtil værende Løns, saa at Kommunen ikke blev tvungen til at udrede

mere end hidtil, og Læreren ved det større Alderstillaeg betryggedes imod uden egen Skyld at lide større Tab. Vi have derfor heller ikke troet at burde lade de hidtilværende Afgifter til Skolevæsenet bortfalde, men kun at lade dem af Kommunekassen for største Delen omsættes til Skolepenge i Forhold til ethvert Distrikts Børneantal. Med Hensyn til Alderstillaegene have vi vel fulgt Ministerens Forslag om dets Beregning efter et vist Forhold til Antallet af Skoleraadsmedlemmernes Lærere, men maatte det dog var rigtigere, som det foresloges i 1873, hvor Lønnen ellers for største Delen blev gjort flydende, at lade de faste Lærere fra en vis Tjenestealder hvert 5te Aar modtage et fast Lønningsstillæg indtil et vist Høimaal for den faste Løn, f. Ex. det da foreslaaede 800 Kr., især da en lignende Ordning for Alderstillaegene nu vil blive gennemført ved den ny Lov for Lønninger ved Lovvæsenet og formodentlig ved flere Lønningslove.

I Forbindelse med Indførelsen af den nye Lønningsmaade staa vore Forslag om Bemyndigelse til at bortselge eller bortforpagte det Jordtilliggende, som gaar ud over det i 1814 fastsatte Maal, og at afløse Offer og Accidenser, i hvilke Henseender vi tillige kunne henvise til de fremsatte Forslag om Ordningen af Landsbypræsterens Lønninger. Vi have ikke fundet tilstrækkelig Grund til at nedsette Skolepengene for de mindre Børn, da det Arbejde, deres Undervisning kræver, kan være ligesaa besværligt som de ældre, og da Beregningen af Skolepengene derved vilde vanskeligjøres. Heller ikke have vi troet, saaledes som Flertallet i 1873 vilde det, at Foder-Øvelsen burde undrages fra Lærernes faste Løn.

Med Hensyn til de Børn, der enten gaa i en privat Skole eller nyde Undervisning i Hjemmet, have vi derimod i Overensstemmelse med dette Flertal ikke kunnet se Andet end, at der tilkom Forældrene nogen Erstatning, fordi de paatogte sig at udsøre en Pligt, der ellers var overtaget af Kommunen, og at Skolepengene derfor burde udbetales til Læreren ved den private Skole, foraaavdtt hans Undervisning ved den håloaarlige Prøve viste sig forsvaerlig, uden at der til Gjengæld paalagdes ham eller Skolen andre Forpligtelser end de alt bestaaende, og til Forældrene, foraaavdtt de paa anden Maade sørgede for deres Børns tilstrækkelige Undervisning. (Dog have vi, med Undtagelse af Højmark, fundet det nødvendigt at forbeholde Kommunalbestyrelsens udtrykkelige Samtykke til, at Skolepengene i det sidste Tilfælde udbetales for Børn over 10 Aar, da Børnene i Forbindelse med Barnets større Arbejdsdygtighed ellers kunde friste Forældre til at tage Barnet ud af Skolen alene for at faae større Raadighed over dets Arbejdsøve). Derimod have vi paa ingen Maade kunnet gaa ind paa den Betragtning, at Forældre ved selv at sørge for deres Børns Undervisning skulde have opfyldt